

■ **Φιλέλληνες ξένοι, συμπαραστάτες στὸν Ἀγῶνα τοῦ '21**

Ἰωάννης - Γαβριήλ Ἐυνάρδος*

† 5η Φεβρουαρίου 1863

Ὁ Ἐλβετὸς αὐτὸς φιλέλληνας ἔχει στὸ ἐνεργητικὸ του μία μοναδικὴ ἐπιτυχία. **Συνετέλεσε** δραστικὰ στὸ νὰ ἐξουδετερωθοῦν τὰ σχέδια τοῦ Μέτερνιχ νὰ σβήση ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση καὶ νὰ μὴ δημιουργηθῆ ἀνεξάρτητο Ἑλληνικὸ κράτος στὴν πλευρὰ τῆς Ὄθωμανικῆς Ἀυτοκρατορίας.

Γεννήθηκε στὴν Λύων τῆς Γαλλίας στὶς 28 Δεκεμβρίου 1775 καὶ ἡ οἰκογένειά του ἔγινε δεκτὴ στὸς ἀριστοκρατικοὺς κύκλους τῆς Γενεύης τὸ 1786. **Ἐγκαταστάθηκε** ἀρχικὰ στὴν Γένοβα τῆς Ἰταλίας, ὅπου ἔκανε περιουσία ὡς οἰκονομικὸς διαπραγματευτὴς καὶ σύμβουλος τοπικῶν ἀρχόντων.

Τὸ 1810 ἐπέστρεψε στὴν Γενεὺη, ὅπου ἔχτισε μεγαλοπρεπὲς μέγαρο (τὸ σημερινὸ Δημαρχεῖο τῆς πόλεως). **Τὸ 1814 συμμετεῖχε** στὸ Συνέδριο τῆς Βιέννης, ὅπου ἐγνώρισε καὶ σχετίσθηκε μὲ τὸν Καποδίστρια.

Ἐμπνεόμενος ἀπὸ αὐτόν, προσεχώρησε στὸ κίνημα τοῦ φιλελληνισμοῦ. **Κατὰ τὴν Ἐπανάστασι τοῦ '21** διέθεσε τεράστια ποσὰ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ παρενέβη ἐπανειλημμένως στὴν εὐρωπαϊκὴ διπλωματία ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων.

Ὁ Μέτερνιχ, σὲ ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν φίλο του Neumann τοῦ Ἰουνίου 1826, οὐσιαστικὰ ἀνεγνώρισε τὴν ἥττά του ἀπὸ τὸν Ἐυνάρδο. **Ἐγραψε** μὲ τὴν γνωστὴ του ἔπαρσι καὶ ἀλαζονεία:

«**Συμφωνῶ** ὅτι ἔχω ἑκατὸ φορὲς περισσότερη ἐξυπνάδα,

Ἰωάννης-Γαβριήλ Ἐυνάρδος.
Ἐλαιογραφία τοῦ Firmin Massot.

γνώσι και λογική ἀπὸ τὸν κ. Eynard, ὁ ὁποῖος παρεμπιπτόντως εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, πὺ μὲ ἐνόχλησαν περισσότερο σὲ αὐτὸν τὸν κόσμο...».

Ο Αὐστριακὸς πολιτικὸς φοβόταν, και εἶχε δίκιο, πὺς ἡ Ἑλλάδα θὰ ἦταν ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους τῶν αὐταρχικῶν αὐτοκρατοριῶν στὴν Εὐρώπη.

Γιὰ τὴν συμβολὴ τοῦ Ἑϋνάργου στὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Ἑλλάδος, ὁ βουλευτὴς Λέων ντὲ Μαλεβιλ (Léon de Malleville) ἐτόνισε στὸ Γαλλικὸ Κοινοβούλιο, τὸ 1846:

«**Τὸ ἀναφέρω μετὰ λόγου γνώσεως: Δὲν εἶναι οἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης, οἱ ὁποῖες ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι ἡ εὐρωπαϊκὴ κοινὴ γνώμη, εἶναι ὁ ἀπλὸς πολίτης τῆς Γενεύης κ. Eynard, ὁ ὁποῖος ἐκάλεσε ὅλη τὴν Εὐρώπη νὰ βοηθήσῃ τὴν Ἑλλάδα. Στὴν φωνὴ αὐτοῦ τοῦ σεβασμοῦ ἀνδρὸς ἀνταποκρίθηκαν ὅλες οἱ συνειδήσεις, και στὴν συνέχεια ὅλη ἡ διανοήσις τῆς Εὐρώπης. Στὴν σταθερὴ ἐπὶ ἔτη δρᾶσι του ὀφείλεται τὸ ζύπνημα τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος σὲ αὐτὴ τὴν ὑπόθεσι τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν Χριστιανῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὸν μουσουλμᾶνο δυνάστη και ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Εὐρώπη θέλησε ἡ Ἑλλάδα νὰ σωθῇ και σώθηκε».**

* * *

Τί ἔκανε αὐτὸς ὁ σπουδαῖος φιλέλληνας, τὸ ὁποῖο τόσο ἐνώχλησε τὸν Μέτερνιχ και πὺς συνέβαλε στὴν ἀπελευθέρωσι και τὴν ἀνόρθωσι τῆς Ἑλλάδος;

Ο Ἑϋνάργος διακρινόταν γιὰ τὴν εὐφυΐα του, τὴν πίστι του στὴν ὑπόθεσι τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἐξαιρετικὴ ὀργανωτικὴ του ἰκανότητα, τὶς γνώσεις του στὰ οἰκονομικά και τὰ διπλωματικά, τὴν ἰσχυρὴ του προσωπικότητα, τὴν ἐντιμότητά του. **Ὅλα** αὐτὰ τὸν βοήθησαν νὰ συνομιλῇ μὲ βασιλεῖς, πρωθυπουργοὺς,

Τὸ σπίτι τοῦ Ἑϋνάργου.

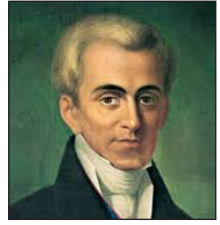
ὑπουργοὺς και τραπεζίτες και νὰ ὀργανώνῃ τὸ δίκτυο τῶν φιλελλήνων στὴν Εὐρώπη.

Τὸ σπίτι του στὴν Γενεύη, ἓνα τεράστιο φλωρεντινοῦ-νεοκλασικοῦ ρυθμοῦ μέγαρο, τὸ σημερινὸ Δημαρχικὸ Μέγαρο, μετατράπηκε σὲ «στρατηγεῖο» τοῦ εὐρωπαϊκοῦ φιλελληνισμοῦ.

Κλέμενς φὸν Μέτερνιχ. (1773-1859)

Ο Καποδίστριας ήταν αυτός, ο οποίος ενέπνευσε στον Έυνάρδο την αγάπη του και την ανιδιοτελή προσφορά του προς την Ελλάδα.

Ο Έυνάρδος εκτίμησε την διπλωματική δεινότητα του Καποδίστρια στην υπόθεσι της Έλβετίας και όταν ο μελλοντικός κυβερνήτης της Έλλάδος εγκαταστάθηκε στην Γενεύη συνδέθηκε μαζί του με σταθερή και ειλικρινή φιλία.

Η προσφορά του στην Ελλάδα είχε χαρακτήρα περισσότερο πρακτικό. **Παράλληλα** με την εξέγερσι των ψυχών των Έυρωπαίων έφρόντισε να έφοδιασθούν οί έπαναστατημένοι Έλληνες με πολεμοφόδια, όπλα και τρόφιμα, και να ενισχυθούν με την αποστολή έθελοντών στρατιωτών και τεχνιτών.

Το 1823 κατέφυγαν στην Γενεύη 158 Έλληνες, οί όποιοι είχαν διασωθή από το μακελειό του Δραγατσανίου. **Οί** κάτοικοι της Γενεύης τους φιλοξένησαν με έγκαρδιότητα και αυτοί τους ευχαρίστησαν γραπτώς στα έλληνικά. **Η** ιδιόχειρη καλλιγραφημένη επιστολή, με ήμερομηνία 24 Μαΐου 1823, διασώζεται στην Δημόσια Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη της Γενεύης.

Σε αυτήν γράφεται έλληνιστι μεταξύ άλλων:

«Έξ αρχής μὲν τοῦ παρόντος ἔτους καὶ ἕως τὴν σήμερον ἡμέραν τῶν εἰς τὴν ἐπιούσιον τροφήν χρημάτων ἀποροῦντες καὶ παρὰ τοῖς γενναίοις Έλβετοῖς φιλανθρώπως φιλοξενηθέντες, πάλιν δὲ ἐξ ὄτου ἐπιστρέψαι εἰς τὴν φίλην ἡμῶν πατρίδα οὐκ ἔχοντες καὶ παρ' αὐτοῖς τὰ ἀναγκαῖα πορισθέντες, ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι Έλληνες χάριν διὰ τοῦ γράμματος τούτου τοῖς ἡμᾶς ενεργετήσασι ἀποδίδομεν καὶ εὐχόμεθα τῷ παντοδυνάμω Θεῷ παρέχειν αὐτοῖς ἀπόλαυσιν εὐτυχίας τε καὶ εἰρήνης...».

Τὴν περίοδο 1825-1827, μετὰ τὴν ἀπόβασι τῶν αἰγυπτιακῶν στρατευμάτων τοῦ Ἰμπραήμ Πασᾶ

στην Πελοπόννησο καὶ τὴν πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου, ὅταν ὁ Ἀγώνας εἰσέρχεται σὲ κρίσιμη φάσι, ὁ Έυνάρδος ἐργάζεται στὸ Παρίσι ἐπὶ τέσσερις μῆνες γιὰ τὴν συγκρότησι τῆς Φιλελληνικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ἀποστολή τῆς οἰκονομικῆς βοήθειας στὴν Ελλάδα. **Π**ροσπαθεῖ νὰ ἐξασφαλίση δάνειο μὲ εὐνοϊκοὺς ὅρους, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ διαχείρισις θὰ γινόταν μὲσω

Κουπόνι λαχειοφόρου έράνου ποὺ ὀργάνωσε τὸ Φιλελληνικὸ Κομιτάτο τῆς Γενεύης ὑπὲρ τοῦ Έλληνικοῦ Ἀγώνος τὴν 6η Μαΐου 1826.

τῆς Φιλελληνικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παρισιοῦ, οἱ Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι προτίμησαν νὰ συνάψουν τὸ γνωστὸ δάνειο τοῦ Λονδίνου.

Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1825, μὲ ἐνέργειες τοῦ Ἐϋνάρδου συγκεντρώνονται ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ τῆς Γενεύης 55.000-60.000 φράγκα γιὰ τοὺς Ἕλληνες. **Μ**ὲ ἄλλα 40.000 φράγκα γιὰ τροφίμα καὶ πολεμικὸ ὑλικὸ ἐφοδιάζει ὁ ἴδιος τοὺς δύο ἀπεσταλμένους (Fr. Marcet καὶ W. Romilly) τῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Παρισιοῦ καὶ τῆς Γενεύης ἀντίστοιχα, οἱ ὁποῖοι στέλνονται στὴν Ἑλλάδα τὸ ἐπόμενο ἔτος. **Ἐ**πέστρεψε στὴν Γενεὴ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1825, ἀφοῦ εἶχε ἐξασφαλίσει νέα βοήθεια πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὄπλων, πολεμοφοδίων καὶ χρημάτων ἀπὸ ἐπιτροπὲς τῆς Εὐρώπης, τῶν ὁποίων ἦταν μέλος. **Ὁ** ἴδιος ὑπερφάνως ὑπέγραφε: «**Μ**έλος τῶν Φιλελληνικῶν Ἐπιτροπῶν Παρισίων, Γενεύης, Μονάχου, Δρέσδης καὶ ὄλων τῶν Ἐπιτροπῶν στὴν Ἑλβετία».

Ὅταν πληροφοροῦνται τὴν πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου συγκινεῖται. **Σ**τέλνει ἀμέσως ὡς δική του εἰσφορὰ 12.000-15.000 φράγκα γιὰ σιτᾶρι, ἐξασφαλίζων ἄλλες 60.000 φράγκα ἀπὸ τοὺς γάλλους φιλέλληνες, τὰ ὁποῖα στέλνονται, μέσῳ Ζακύνθου, στὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ τὸ Μεσολόγγι. **Ἄ**πευθύνει μήνυμα «εἰς τοὺς ἐνδόξους στρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς τῶν γενναίων τοῦ Μεσολογγίου καὶ εἰς τὴν ἀνδρείαν φρουράν του». **Ἐ**ρχεται μὲ τὴν γυναῖκά του στὴν Ἀγκῶνα νὰ ἐπιβλέψῃ προσωπικῶς τὴν φόρτωσι τῶν πλοίων μὲ ἐφόδια γιὰ τὴν μαρτυρικὴ πόλι, ἢ ὁποῖα στὸ μεταξὺ εἶχε πέσει στὶς ὀρδὲς τοῦ Ἴμπραήμ.

Ἡ θυσία τοῦ Μεσολογγίου τὸν πείθει, ὅτι χρειάζεται ἀποτελεσματικώτερος συντονισμὸς τῆς προσπάθειάς γιὰ βοήθεια. **Σ**τέλνει 51.000 φράγκα γιὰ ἐξαγορὰ τῶν σκλαβωμένων γυναικόπαιδων, διορίζει ἀντιπροσώπους τοῦ τὸν Γ. Παπαμανόλη στὰ Κύθηρα καὶ τὸν Τ. Τ. Πετρίνι (Petrini) στὸ Νάυπλιο, στέλνει στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴν καλύτερη διαχείρισι τῆς βοηθείας τὸν συμπατριώτη του ἰατρὸ φιλέλληνα Λ. Ἀ. Γκὸς (Louis-André Gosse)... **Σ**υμμετέχει μὲ 150.000 φράγκα στὰ ἔξοδα ναυπηγήσεως καὶ ἐξοπλισμοῦ ἑνὸς πολεμικοῦ πλοίου.

Ἀπὸ τὴν πτῶσι τοῦ Μεσολογγίου μέχρι τὶς πρῶτες ἡμέρες

Προτομή Ἐυνάρδου.
Ἐθνικὸς Κήπος.
Ἔργο τοῦ γλύπτη
Ἰωάννου Κόσσου (1866)

τοῦ 1827, εἶχαν σταλῆ στὴν Ἑλλάδα, με φροντίδα τοῦ Ἐυνάρδου, ἀπὸ τὰ ἔλβετικά, γερμανικά καὶ γαλλικά φιλελληνικά κομιτᾶτα τρόφιμα συνολικοῦ βάρους 7,4 ἑκατομμυρίων λιβρῶν, ἐνῶ μέσα στὸ 1827 ἀπέστειλε ἀπὸ ἐράνους πάνω ἀπὸ 800.000 φράγκα. **Σ**ὲ ἀπολογισμό, τὸν ὁποῖον παρουσίασε ὁ Ἐυνάρδος στὰ τέλη τοῦ 1827, ἀνέφερε ὅτι μόνο ἀπὸ τὸν ἑβδομαδιαῖο ἔρανο τοῦ 1826, εἶχαν ἀποσταλῆ συνολικὲς εἰσφορὲς στοὺς Ἑλληνες πάνω ἀπὸ 2,5 ἑκατομμύρια φράγκα.

Χωρὶς ἐπίσημη διπλωματικὴ ιδιότητα, ἀλλὰ με τὸ μεγάλο διεθνὲς κῦρὸς του χειρίσθηκε με ἐπιτυχία τὰ μεγάλα ἑλληνικά διπλωματικά προβλήματα τῆς περιόδου 1827-1832, ἐπηρεάζων σημαντικά τὶς ἀποφάσεις τοῦ Λονδίνου τὸν Ἰούλιο τοῦ 1827 καὶ τοῦ Παρισιοῦ στὰ 1829-30.

Όταν ὁ Καποδίστριας ἀνέλαβε Κυβερνήτης, ἔδωσε προτεραιότητα στὴν ἀνάπτυξη τῶν τομέων Παιδείας, Γεωργίας καὶ Οἰκονομίας καὶ ὁ Ἐυνάρδος τὸν βοήθησε οἰκονομικά, με τὴν παροχὴ ἐκπαιδευτικοῦ ὑλικοῦ γιὰ τὴν δημιουργία καὶ λειτουργία ἀλληλοδιδασκτικῶν σχολείων.

Τὰ ταξίδια τοῦ Ἐυνάρδου, ἢ συμμετοχὴ του σὲ συσκέψεις, ἢ συνεχῆ καὶ τεράστια ἀλληλογραφία του με ἡγεμόνες καὶ σημαίνοντα πρόσωπα τῶν εὐρωπαϊκῶν αὐτῶν καὶ κυβερνήσεων καθὼς καὶ με Ἕλληνες ὀπλαρχηγούς καὶ πολιτικούς, με στόχο πάντα τὴν ἀποκατάστασι τῆς Ἑλλάδος, τοῦ χάρισαν τὸν τίτλο «Πρύτανης τῶν Φιλελλήνων» καὶ τοῦ «Φίλου τῶν Ἑλλήνων».

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι, ἢ φιλελληνικὴ του δραῖσις συνεχίσθηκε με τὸ ἴδιο πάθος.

Τὸν Μάϊο τοῦ 1827 ἡ Γ' Ἐθνοσυνέλευσις στὴν Τροιζῆνα τοῦ ἀπονέμει τιμητικῶς τὴν ἑλληνικὴ ἰθαγένεια «πολιτογραφοῦσα αὐτὸν ἀληθῆ Ἕλληνα καὶ πολίτην τῆς Ἑλλάδος».

Τὸ 1830 ἡ πόλις τῆς Θήβας δίνει τὸ ὄνομά του στὴν μεγαλύτερη πλατεῖα τῆς καὶ τὸ 1837 τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο τῆς πόλεως ἀπεφάσισε τὴν ἀνέγερσι μνημείου στὴν πλατεῖα, «εἰς τιμὴν τοῦ εὐκλεοῦς τούτου ἀνδρὸς καὶ εὐεργέτου τῆς Πατρίδος».

Η οικονομική κατάσταση της Ελλάδος όταν ανέλαβε ο Καποδίστριας ήταν τραγική. **Ο**ί προσπάθειες του Εϋνάρδου σέ κυβερνήσεις και τράπεζες πρὸς ἐξασφάλισι δανείων και οικονομικῆς βοήθειας ἦσαν συγκινητικές.

Σὲ εὐχαριστήρια ἐπιστολή, τοῦ ἔγραψε ὁ Καποδίστριας:

«Προστρέξατε τὴν Ἑλλάδα μὲ ὅλες σας τὶς δυνάμεις καθόλες τὶς ἡμέρες τῆς ἀγωνίας και τῆς ἀπογνώσεώς Της. Δὲν παύσατε νὰ Τὴν σκέπτεσθε και νὰ ἐργάζεσθε γι' Αὐτὴν και τώρα στέργετε νὰ προβῆτε σὲ νέες θυσίες γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουμε δάνειο πρὸς ἐπιτάχυνσι τῆς βελτιώσεως τῆς οἰκονομίας».

Και σὲ ἰδιωτικὴ ἐπιστολή τοῦ ἔγραψε:

«Τὰ 700.000 φράγκα Σας πρὸς στιγμὴν μᾶς σώζουν, ἀγαπητέ μου Εϋνάρδε».

Ο Εϋνάρδος ἐπίστευε βαθιά, ὅτι τὸ νεοσύστατο ἑλληνικὸ κράτος εἶχε ἀνάγκη ἐνὸς ὠργανωμένου τραπεζικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖο θὰ βοηθοῦσε στὴν ὁμαλὴ λειτουργία του.

Μὲ αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ συνεργάσθηκε ἀρχικῶς μὲ τὸν Ἰ. Καποδίστρια και τὸ 1828 ἴδρυσαν τὴν πρώτη ἑλληνικὴ τράπεζα, τὴν Ἐθνικὴ Χρηματιστικὴ, ἡ ὁποία ὅμως μετὰ τὴν δολοφονία τοῦ Καποδίστρια τὸ 1831 «μαράζωσε».

Αὐτὸ δὲν ἀποθάρρυνε τὸν Εϋνάρδο και σὲ συνεργασία μὲ τὸ πρῶην οἰκονομικὸ στέλεχος τῆς Ἐθνικῆς Χρηματιστικῆς, τὸν Γεώργιο Σταῦρο, και τὸν Ρενύ, Γενικὸ Ἐπιμελητὴ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως στὴν Ἑλλάδα, συνέχισε τὶς προσπάθειες και ὑπερέβη ὅλα τὰ ἐμπόδια και τὶς δυσκολίες, καθὼς και τὴν ἀναβλητικότητα τοῦ Ὁθωνος. **Ἐ**τσι, στὶς 30 Μαρτίου 1841 δημοσιεύεται ὁ νόμος περὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, μὲ τὸν ἴδιο νὰ ἐγγράφεται ἀνάμεσα στοὺς πρώτους γιὰ 300 μετοχές. **Δ**ι-

Γεώργιος Σταῦρος.
(1788-1869)

Μεταθανάτιο
πορτραῖτο τοῦ Ἐϋνάρ-
δου. Φιλοτεχνήθηκε
ἀπὸ τὸν ἀνεψιὸ του
Κάρολο Ἐϋνάρδο.

ετέλεσε και ἐπίτιμος διοικητὴς αὐτῆς, και εἶχε μιὰν ἐποικοδομητικὴ ἀλληλογραφία (1841-1855) μὲ τὸν πρῶτό της διευθυντὴ και φίλο του Γεώργιο Σταῦρου, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε ὁ μόνιμος σύμβουλος και διακριτικὸς καθοδηγητὴς.

Σημειώνεται, ὅτι ἡ πολλαπλὴ βοήθεια τῶν φιλελλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα

ἴσχυσε ἕως τὸ 1830 καὶ τὴν δημιουργία τοῦ ἀνεξάρτητου κράτους.

Ο δὲ Ἐϋνάρδος συνέχισε σταθερὰ νὰ ἐνεργῇ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος γιὰ 25 ἀκόμη χρόνια. **Τ**ὸ 1847 ἀντιμετώπισε μὲ σθένος τὶς ὑπερβολικὲς ἀπαιτήσεις τῶν Ἀγγλῶν τραπεζιτῶν γιὰ τὸ δάνειό τους τοῦ 1832 πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ πλήρωσε ὁ ἴδιος μισὸ ἑκατομμύριο χρυσᾶ φράγκα γιὰ νὰ τοὺς ἱκανοποιήσῃ.

Στὸ μεταξύ, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐφεύρεσι τῆς δαγκεροτυπίας τὸ 1839, ἄρχισε νὰ φωτογραφίζῃ. **Ἦ**ταν ἀπὸ τοὺς πρωτοπόρους τῆς φωτογραφίας καὶ ἔκδωσε τὶς περισσότερες ἀπὸ τὶς δαγκεροτυπίες τοῦ μεταξύ τοῦ 1842 καὶ τοῦ 1863, ἀπαθανάτισας οἰκογενειακὲς στιγμὲς, τὸ μέγαρό του, τοπία, τοὺς ὑπηρέτες του καθὼς καὶ ἀρκετὲς αὐτοπροσωπογραφίες.

Ἐκοιμήθη τὴν 5η Φεβρουαρίου 1863 στὴν Γενεύη.

Πρὸς τιμὴν του, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἔχει ὀνομάσει «Μέγαρο Ἐϋνάρδου» τὸ κτίριο ὅπου στεγάζεται τὸ Μορφωτικὸ τῆς Ἰδρυμα, στὴν συμβολὴ τῶν ὁδῶν Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Μενάνδρου, στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας. **Τ**ὸ ὄνομά του ἔχει ἐπίσης δοθῆ σὲ δρόμο τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

Αἰωνία αὐτοῦ ἡ Μνήμη!

(*) Πηγή: <https://el.wikipedia.org> καὶ Γ. Ν. Παπαθανασόπουλου, Ἐϋνάρδος: ὁ φιλέλληνας πὺν δυσαρέστησε τὸν Μέτερνιχ, <https://eleftherostypos.gr>, https://www.athensvoice.gr/life/urban-culture/athens/551353_o-agnostos-trapezitis-kai-megaroy-eynardoy, <https://www.kapodistrias.info/eynardos-ioannis-gavriil>, Γερασίουμ Νοταρᾶ, Ζησίμου Συνοδινού, Ἐϋνάρδος Ἰωάννης Γαβριήλ. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

→ Βλ. καὶ ἔκδοσι τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδος: *«Ἰωάννης-Γαβριήλ Ἐϋνάρδος»*.

Μέγαρο Ἐϋνάρδου.